

รงค์ ประพันธ์พงศ์

มนุษย์สร้างคำพูดขึ้นมา ชีตเขียนถ้อยคำลงบนแผ่นดินเหนียว ผืนหนัง ไม้ไผ่ และกระดองเต่า

การค้นพบกระดองและการพิมพ์ ทำให้หนังสือมีรูปลักษณะที่พกพาได้สะดวก และเผยแพร่ไปในวงกว้างอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ การพิมพ์ช่วยสถาปนาภาษาของแต่ละชาติให้มั่นคง ช่วยให้ภาษาของสามัญชนแพร่หลาย ทำให้คนอ่านออกเขียนได้เพิ่มสูงขึ้น และขยายวงกว้างออกไปนอกวงผู้นำและนักบวช

และแท้จริงแล้ว การพิมพ์หนังสือคือการเปลี่ยนแปลงอย่างถึงรากถึงโคนทั้งทางความคิดและสังคม

สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์

ลำดับที่ ๑๐๔๒

ค่านิยมแบบไทย

รงค์ ประพันธ์พงศ์

พิมพ์ครั้งแรก : กรกฎาคม ๒๕๕๘

พิมพ์โฆษณาครั้งนี้ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ตามกฎหมายแล้ว

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

ไม่อนุญาตให้สแกนหนังสือ หรือคัดลอกเนื้อหาส่วนหนึ่งส่วนใดเพื่อสร้างฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากสำนักพิมพ์และเจ้าของลิขสิทธิ์แล้วเท่านั้น

ISBN 978-616-00-2117-8

ราคา ๙๐ บาท

บรรณาธิการเล่ม : ศราวุธ เอี่ยมเยี่ยม

พิสูจน์อักษร : นุชนภา อยู่ชมสุข กันติกร ธะนีบุญ

บรรณาธิการที่ปรึกษา : รศ. ประพนธ์ เรืองณรงค์ รศ.ดร. พุทธกาล รัชธ

ออกแบบปก : เอกอนันต์ ศิริเลิศอุทัย รูปเล่ม : นิพนธ์ เลิศชัยศิริสกุล

พิมพ์ที่ : บริษัท วิ.พรินท์ (๑๙๙๑) จำกัด

เจ้าของ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา : บริษัทสถาพรบุ๊คส์ จำกัด

กรรมการผู้จัดการ/บรรณาธิการบริหาร : วรพันธ์ โลภิตสถาพร

รองกรรมการผู้จัดการ : สุวัคชญา โลภิตสถาพร

ผู้จัดการฝ่ายผลิต/หัวหน้ากองบรรณาธิการคัดสรรต้นฉบับ : ธัญญาภัทร์ ฟองไชย

ผู้จัดการฝ่ายขาย : กิ่งแก้ว ลิกชะไชย

ผู้จัดการฝ่ายสื่อสารองค์กรและกิจกรรม : นฤเบศ สมฤทธิ์

ผู้จัดการฝ่ายลิขสิทธิ์ต่างประเทศ : เจตียา โลภิตสถาพร

ที่ปรึกษาทางกฎหมาย : ธนกร กองเพ็ง

หัวหน้าหน่วยประชาสัมพันธ์ : อาริณา ศิริบุญ

สถาพรบุ๊คส์

จัดจำหน่ายทั่วประเทศโดย บริษัทสถาพรบุ๊คส์ จำกัด

๑๘ ซอยลาดปลาเค้า ๖๓ ถนนลาดปลาเค้า แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ ๑๐๒๒๐

โทร. ๐ ๒๙๔๐ ๓๘๕๕-๖ โทรสาร ๐ ๒๙๔๐ ๓๙๗๐

กองบรรณาธิการ : spbbooks@hotmail.com ฝ่ายสำนักงาน : info@satapornbooks.com

กองบรรณาธิการคัดสรรต้นฉบับ : satapornbooks.editor@gmail.com

www.satapornbooks.com

หากท่านผู้อ่านพบหนังสือไม่ได้มาตรฐาน เช่น หน้ากระดาษสลับกัน หน้าขาดหาย

การเข้าเล่มไม่สมบูรณ์ สำนักพิมพ์ยินดีรับผิดชอบเปลี่ยนหนังสือใหม่ให้ท่าน

โปรดติดต่อและส่งหนังสือคืนพร้อมระบุรายละเอียดการชำรุด

ไปตามที่อยู่ด้านบน หรือ โทร. ๐ ๒๙๔๐ ๓๘๕๕-๖ ต่อ ๒๑, ๕๔

สำนักพิมพ์นี้เป็นสมาชิกสมาคม
ผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือ
แห่งประเทศไทย

คำนำสำนักพิมพ์

หากจะไล่เรียงจากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา หรือวิเคราะห์พิจารณาจากปรากฏการณ์ต่างๆ ในปัจจุบัน ก็จะได้ถึงอิทธิพลอันมหาศาลของ ‘ค่านิยม’ ที่ไม่เพียงมีบทบาทในวิถีชีวิตระดับปัจเจกเท่านั้น แต่ยังส่งผลถึงสังคม ประเทศชาติ หรือสันตะเพื่อนโลกทั้งใบได้เลยทีเดียว

ค่านิยมแบบไทย ผลงานเขียนของ รงค์ ประพันธ์พงศ์ ไม่เพียงแต่จะทำให้เราเห็นถึงสิ่งที่ปลูกฝังและหล่อหลอมความเป็นไทยผ่านตำนาน ประวัติศาสตร์ วรรณคดี และนิทานต่างๆ เท่านั้น แต่ยังทำให้ตระหนักว่า ‘ค่านิยมที่ดีที่ถูกต้อง’ เป็นปัจจัยหลักในการนำพาสังคมไปสู่หนทางที่ดีงาม อีกทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการบ่มเพาะคนรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ เพื่อสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศชาติยิ่งขึ้นไป

สำนักพิมพ์สากาบุบุ๊คส์

คำนำผู้เขียน

ปัจจุบัน รัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้นำเสนอ
ค่านิยม ๑๒ ประการ เพื่อให้คนไทยได้ยึดถือเป็นแบบอย่างที่ดี
และนำไปปฏิบัติเป็นกิจวัตร อันจะเป็นประโยชน์แก่ตนเองและ
ประเทศชาติสืบไป

ผู้เขียนมีความเห็นว่า เราควรทำความเข้าใจต่อไปอีกว่า
ค่านิยมคืออะไร ในอดีตมีค่านิยมอะไรบ้างที่สร้างความเป็นไทยมา
จนทุกวันนี้ พร้อมกับเสนอตัวอย่างบุคคลจากตำนาน ประวัติศาสตร์
วรรณคดี และนิทาน มาประกอบค่านิยมนั้นๆ ให้เนื้อหาชัดเจน
ยิ่งขึ้น ส่วนค่านิยมปัจจุบันนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง ผู้เขียน
ได้จำแนกแจกแจงทั้งการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เป็นประโยชน์
หรือบางอย่างพึงระมัดระวังเพื่อนำไปใช้ได้ถูกต้อง

ขอขอบคุณบริษัทสถาพรบุ๊คส์ จำกัด ที่ให้การสนับสนุน
การพิมพ์ *ค่านิยมแบบไทย* เพื่อผู้อ่าน โดยเฉพาะเยาวชนของชาติ
จะได้เข้าใจและนำไปปฏิบัติต่อไป

รงค์ ประพันธ์พงศ์

“หนังสือและการอ่านคือชุมพลแห่งความคิดสร้างสรรค์”

สารบัญ

๑ ค่านิยมแบบไทย	๘
ความหมายของค่านิยม (Value)	๑๐
ค่านิยมส่วนบุคคลและค่านิยมของสังคม	๑๔
ค่านิยมแบบไทย	๑๖
๒ ลักษณะค่านิยมสังคมไทยในอดีต	๒๐
ค่านิยมความเชื่อในพุทธศาสนา	๒๒
• พระพุทธบาทตากผ้า ลำพูน	๒๔
• พระธาตุพนม นครพนม	๒๖
• พระบรมธาตุเจดีย์ นครศรีธรรมราช	๒๘
ค่านิยมความรักชาติ	๓๑
ค่านิยมความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์	๔๑
• ตัวอย่างค่านิยมความจงรักภักดีจากเรื่อง รามเกียรติ์	๔๔
ค่านิยมความกตัญญูกตเวที	๔๗
• ตัวอย่างความกตัญญูจากเรื่อง พระสุพรรณสาม	๔๘
• ตัวอย่างความกตัญญูจากวรรณคดีเรื่อง รามเกียรติ์	๕๓
ค่านิยมความซื่อสัตย์	๕๖
• ตัวอย่างนางสาวตรี ยอดหญิงผู้มีความซื่อสัตย์	๕๗
• ตัวอย่างท้าวอัชบาล ผู้มั่นในความสัตย์ ตรัสแล้วไม่คืนคำ	๖๒
ค่านิยมความกล้าหาญ	๖๖
• ตัวอย่างพันท้าวณรังสีห์ เมื่อตนทำผิดก็ยอมรับผิด อย่างลูกผู้ชาย	๖๖
ค่านิยมความเพียร	๗๐
• ผู้มีความเพียรแก่กล้าอย่างยิ่ง คือ พระมหาชนก	๗๐

ค่านิยมการรับราชการ	๗๔
• ตระกูลขุนแผน ดีเด่นทางรับราชการ	๗๖

๓ ลักษณะค่านิยมสังคมไทยในปัจจุบัน	๘๒
-----------------------------------	----

ค่านิยมความร่ำรวย	๘๖
ค่านิยมการบริโภค	๙๐
ค่านิยมการแข่งขันชิงดีชิงเด่น	๙๑
ค่านิยมความเสมอภาคระหว่างชาย-หญิง	๙๒
ค่านิยมในความเป็นอิสระ	๙๕
ค่านิยมในการศึกษา	๑๐๐
ค่านิยมการใช้เครื่องมือสื่อสารมวลชนสมัยใหม่	๑๐๔
ค่านิยมไม่ต้องการรับราชการ	๑๐๖
ความเปลี่ยนแปลงของค่านิยม	๑๐๘
ค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ	๑๑๒
ค่านิยมสู่บทร้อยกรองและบทเพลง	๑๑๓
• ค่านิยม ๑๒ ประการ คำกาพย์	๑๑๓
• บทเพลงค่านิยม ๑๒ ประการ	๑๑๕
• บทเพลงค่านิยม ๑๒ ประการ	๑๑๗

บรรณานุกรม	๑๑๘
------------	-----

ค่านิยม
แบบไทย

หัวข้อสำคัญที่นำเสนอในค่านิยมแบบไทย คือ ความหมายของ
ค่านิยม ค่านิยมแบบไทยในอดีต โดยจำแนกเป็น ค่านิยม
ความเชื่อในพุทธศาสนา ค่านิยมความรักชาติ ค่านิยมความ
จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ค่านิยมความกตัญญูทวดเฒ่า
ค่านิยมความซื่อสัตย์ ค่านิยมความกล้าหาญ ค่านิยมความ
เพียร ค่านิยมการรับราชการ ประการถัดมาคือค่านิยม
ปัจจุบัน และความเปลี่ยนแปลงของค่านิยม สุดท้ายกล่าวถึง
ค่านิยมของคนไทยปัจจุบัน ๑๒ ประการ

◀ ความหมายของค่านิยม (Value) ▶

ค่านิยมเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบและมีสันติสุข ค่านิยมมีความหมายดังนี้

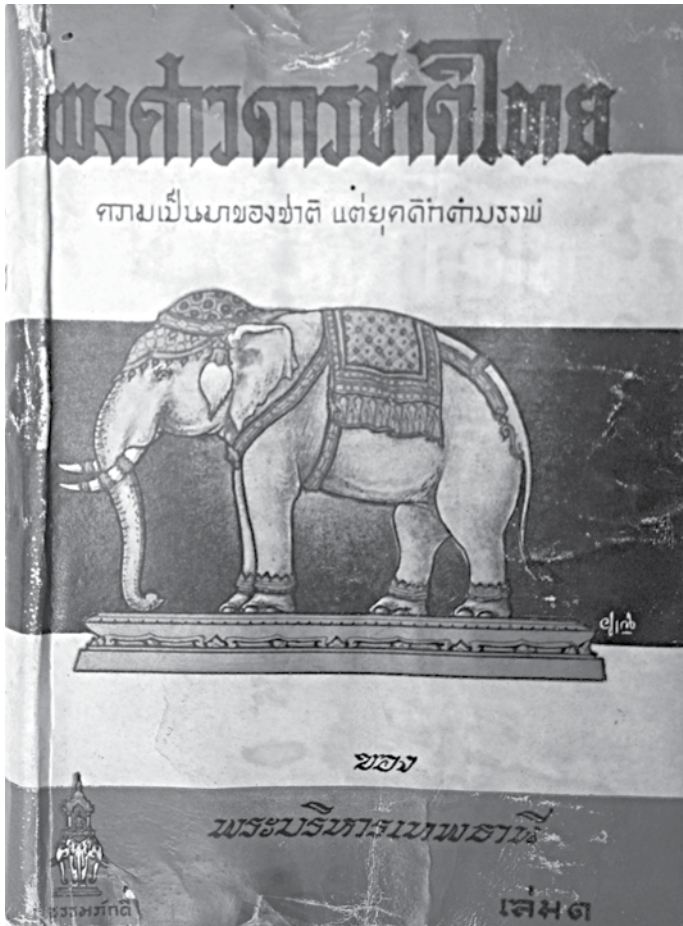
ค่านิยม คือ สิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๔)

ค่านิยม คือ แนวนิยมของบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เช่น ค่านิยมดาราลูกครึ่ง (พจนานุกรมฉบับมติชน, ๒๕๕๗)

ค่านิยม คือ ความเชื่ออย่างหนึ่ง ซึ่งเชื่อว่าวิถีปฏิบัติบางอย่างหรือเป้าหมายชีวิตบางอย่างนั้น เป็นสิ่งที่ตัวเองหรือสังคมเห็นดีเห็นชอบสมควรที่จะยึดถือปฏิบัติให้เข้าเป็นระบบความเชื่อที่มีลักษณะถาวรลดหลั่นกันตามลำดับความสำคัญ อาจพูดได้ว่าค่านิยมของคนคนหนึ่งก็คือภาพรวมที่ได้มาจากการแสดงออกซึ่งค่านิยมต่างๆ ที่บุคคลนั้นได้เลือกแล้ว (สุนทร โคมิน, สนิท สมัครงการ, รายงานการวิจัยเรื่องค่านิยมและระบบค่านิยมไทย : เครื่องมือในการสำรวจวัด, ๒๕๕๒)

ค่านิยม คือ ความสำคัญ ความมีประโยชน์ ความดีที่มนุษย์
กำหนดไว้ในสิ่งต่างๆ ในสังคมของเขา และกำหนดความมีค่า ความ

- ประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา มีความสำคัญยิ่งในการปลูกฝังและหล่อหลอมให้เกิดค่านิยมแบบไทยในปัจจุบันนี้ หนังสือ พงศาวดารชาติไทย ของ พระนิพนธ์กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ (สำนักพิมพ์ต้นฉบับ เอื้อเฟื้อภาพประกอบ)

สำคัญ ความมีประโยชน์หรือความดี โดยอาศัยเกณฑ์จากระบบความคิดที่เกิดจากศาสนา ปรัชญา หรือประสบการณ์ของมวลชนสมัยนั้น ฉะนั้นสิ่งใดที่มวลชนคิดว่าเป็นความดี มีประโยชน์ หรือมีความหมายต่อชีวิตและสังคมเป็นส่วนรวมแล้ว สิ่งนั้นย่อมมีค่า และเนื่องจากในแต่ละสังคม ทางสังคม และผลิตผลทางสังคมนานัปการ การให้คุณค่าของกิจกรรม ผลิตผล และสิ่งทั้งหลายในสังคมนั้น สังคมไม่ให้ทุกอย่างมีคุณค่าต่อชีวิตและสังคมเท่าเทียมกัน จึงปรากฏเป็นระบบระเบียบ และการจัดอันดับในลักษณะที่ว่า สิ่งใดมีค่า มีประโยชน์ มีความสำคัญต่อชีวิตและสังคมของเขามากน้อยเท่าใด จากนั้นจึงกำหนดความเหลื่อมล้ำต่ำสูงของคุณค่าของสิ่งทั้งหลายที่อยู่ร่วมกัน อย่างนี้ว่า **ระบบค่านิยม** (วีระ บำรุงรักษา, วารสารวัฒนธรรม, ๒๕๒๐ : ๓๑-๓๒)

ค่านิยมคือสิ่งที่สังคมหนึ่งเห็นว่าถูกต้องควรปฏิบัติ เป็นสิ่งที่ยึดถือ ที่ช่วยตัดสินใจในการเลือก ‘จะทำ’ หรือ ‘ไม่ทำ’ ค่านิยมจึงหมายถึง การนิยมชมชอบ หรือการตีค่าในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหมายถึง สิ่งที่บุคคลสนใจจนสามารถยึดถือปฏิบัติ เพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์ แก่ตน (สุพัตรา สุภาพ, ๒๕๑๘)

ศาสตราจารย์ ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ อธิบายความหมายของ ‘ค่านิยม’ ไว้ว่า ค่านิยมเป็นคำใหม่ในภาษาไทย แต่ใช้กันมาก

ในปัจจุบัน ทำให้สงสัยว่าเข้าใจความหมายตรงกันหรือไม่ ในที่นี้
ความหมายที่ใช้คือ ความนิยมที่ซ่อนเร้นอยู่ในใจ อันทำให้คน
ประพฤติไปต่างๆ และคติที่กล่าวออกมาเป็นถ้อยคำ แสดงความ
ยกย่อง รังเกียจ อาย ภูมิใจ เป็นต้น คงจะได้เห็นจากโคลงต่อไปนี้

เสียสินสงวนศักดิ์ไว้	วงศ์หงส์
เสียศักดิ์ผู้ประสงค์	สิ่งรู้
เสียรู้เร่งดำรง	ความสัตย์ ไว้หนา
เสียสัตย์อย่าเสียผู้	ชีพม้วยมรณา
	โคลงโลกนิติ

ค่านิยมของผู้แต่งโคลงนี้คือ ความสัตย์ที่มีค่าเป็นหนึ่งใน
ไปคือความรู้ ต่อจากความรู้คือเกียรติ (ความนับถือของเพื่อนมนุษย์)
และต่ำที่สุดคือทรัพย์ (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล., ๒๕๒๐)

นอกจากนี้ยังมีคำจำกัดความอื่นๆ เกี่ยวกับค่านิยมนำเสนอ
ในอินเทอร์เน็ตผ่านเว็บไซต์ต่างๆ เช่น

ค่านิยม คือ กระแสความนิยมของบุคคล หรือกลุ่มในสังคม
มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งมีผลต่อความคิดและการกระทำ เช่น ค่า-
นิยมใช้ของนอก

ค่านิยม คือ สิ่งที่สังคมถือว่ามีค่า พึงปรารถนา ต้องการให้เป็นเป้าหมายของสังคม และปลูกฝังให้แก่สมาชิกในสังคม

ค่านิยม คือ ความเชื่อว่าอะไรดี อะไรไม่ดี อะไรควร อะไรไม่ควร

ค่านิยม คือ รูปแบบความเชื่อที่แต่ละคนยึดถือว่าแต่ละคนปฏิบัติอย่างไร

ผู้เขียนมองในเชิงภาษา มีความเห็นว่า ค่านิยมเป็นคำประสมระหว่างค่ากับนิยม **ค่า** หมายถึง คุณค่า หรือคุณสมบัติที่เป็นประโยชน์ของสิ่งนั้น **นิยม** หมายถึง การกำหนด (คำนาม) ชอบ (คำกริยา) **ค่านิยม** หมายถึง คุณค่าที่กำหนด หรือการกำหนดคุณค่า หรือหมายถึง ชอบในคุณค่า (ของสิ่งนั้น)

สรุปแล้ว **ค่านิยม** คือ แนวความคิด โดยเชื่อว่าสิ่งนั้นหรือการกระทำนั้นมีคุณค่า ควรแก่การประพฤติและปฏิบัติ เพื่อมนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบ แบบแผน และมีความสุข

« ค่านิยมส่วนบุคคลและค่านิยมของสังคม »

ค่านิยมแบ่งออกได้เป็นค่านิยมส่วนบุคคลและค่านิยมของสังคม โดยทั่วไปแล้ว ค่านิยมของบุคคลจะเป็นไปตามค่านิยมของสังคมที่ตนร่วมอยู่ แต่บางครั้งค่านิยมของบุคคลบางคนอาจขัดแย้ง

กับค่านิยมของสังคม เช่น ในกรณีบุคคลจะได้รับโทษ อาจเป็นโทษทางกฎหมายหรือมิใช่ทางกฎหมาย แต่เป็นโทษที่ชุมชนตกลงด้วยวิธีต่างๆ มีความรุนแรงถึงทุบตี หรืออย่างเบาเพียงชูปะปอน

ค่านิยมของสังคมขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ที่สำคัญที่สุดได้แก่สภาพภูมิศาสตร์ ถ้ามีความอุดมสมบูรณ์ ชุมชนย่อมนิยมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีใจบุญสุนทรทาน ถ้าชุมชนได้อยู่ในสภาพกันดารแห้งแล้ง ชุมชนนั้นจะคำนึงถึงตัวเองก่อน จึงขาดความมีน้ำใจ

◀ ค่านิยมแบบไทย ▶

ก่อนที่จะกล่าวถึงค่านิยมแบบไทย ขออธิบายรากฐานสำคัญของความเชื่อของคนไทยในอดีต ซึ่งไม่ต่างจากชาวต่างชาติทั่วไป นั่นคือความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ความเชื่อเรื่องเทวดา ภูตผีปีศาจ ต่อมาเราได้รับวัฒนธรรมความเชื่อทางศาสนาจากอินเดีย นั่นคือศาสนาพุทธ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ทำให้ความคิดหลัก และวิถีชีวิตคนไทยส่วนใหญ่มีแนวโน้มสอดคล้องกับระบบความคิดที่ปรากฏอยู่ในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามากขึ้น อย่างไรก็ตาม ลัทธิและระบบความคิดที่ได้จากศาสนาอื่นๆ เช่น ศาสนาพราหมณ์ฮินดู รวมทั้งลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื๊อของชาวจีน มีส่วนแทรกซึมประสานสัมพันธ์กับความคิดดังกล่าวตลอดมา

สังคมไทยเป็นสังคมศาสนา คนไทยส่วนใหญ่นับเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบันต่างดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้อิทธิพลความคิด ค่านิยม และวิถีทางที่กำหนดไว้ในพุทธศาสนา โดยพุทธศาสนาเชื่อว่า จิตเป็นตัวกำหนดชีวิต กายเป็นองค์ประกอบ ฉะนั้นถ้าจิตใจของมนุษย์ดีหรือเจริญ ร่างกายหรือสภาพทางกายภาพของสังคมจะดีตามไปด้วย เรื่องนี้แตกต่างกับความคิดของฝรั่งที่ว่า ‘กายสำคัญกว่าจิต’ โดยอ้างว่า ถ้าไม่มีกายแล้ว จิตจะเกิดขึ้นอย่างไร เมื่อเป็นอย่างนี้ฝรั่งจึงให้คุณค่าแก่วัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ

วัฒนธรรมไทยจึงเป็นวัฒนธรรมทางจิต อะไรก็ตามที่จะทำให้เกิดความเจริญแก่จิตใจมนุษย์เป็นสิ่งมีค่า อันไหนมีค่าต่อจิตมากคนไทยก็นิยมมาก อันไหนมีค่าต่อจิตน้อยคนไทยก็นิยมน้อย และเมื่อสิ่งที่มีมนุษย์นิยมหลายๆ อย่างดังกล่าวอยู่ร่วมกัน จึงปรากฏเป็นระบบซึ่งมีความต่อเนื่องเกี่ยวโยงกัน เรียกว่าระบบค่านิยม และเมื่อวัฒนธรรมไทยมีพุทธศาสนาเป็นแกนกลาง ระบบค่านิยมของไทยก็คือ ค่านิยมของชาวพุทธ และนั่นคือค่านิยมด้านจิตใจ

